

Animals quasi llegendaris

Una cigonya, una carpa i un cérvol investits amb una aura mítica

Moltes cultures antigues, i fins i tot alguna d'actual, veneraven els animals perquè els relacionaven amb divinitats. Per molt laics que ens considerem, encara ens fascinen les altres espècies del regne Animàlia; tant, que convertim alguns dels seus individus en icones i símbols dels nostres pobles i espais naturals.

SEBASTIÀ ROIG > TEXT

>> La cigonya Guita i la seva cria en el niu dels Aiguamolls de l'Empordà, l'any 1993. A baix, l'estatua del cérvol Alpí d'Alp.

AJUNTAMENT DE GIRONA. CROU [FONS EL PUNT - JOAN LLOVERAS]

La pel·lícula *Bambi*, que era més tendra i ensucrada que un pastís de bledes, va fer plorar la mainada dels cinc continents. Però si Walter Elias Disney hagués conegut l'epopeia de banyes i feromones que us explicarem, també s'hauria fotut a bramar com una Magdalena.

La nostra història comença el novembre de 1957, quan les autoritats competents van alliberar uns cervatells a les muntanyes d'Alp. Pocs mesos després, un dels animals s'acosta al poble i, en comptes de mostrar-se arrogant i esquerp, deixa que els veïns l'alimentin i l'amanyaguin. Ben aviat, el petit cérvol, que rep el nom d'Alpí, es passeja pel racó on les àvies fan tertúlia, entre les taules del bar del Casino i pels voltants de l'escola.

En fer-se adult, Alpí fugirà com un esperitat durant l'època de zel cap a les muntanyes, però sempre acabarà tornant al poble. S'afegirà, per exemple, a

la comitiva que duu el fèretre d'un dels seus bons amics, el secretari Josep Bassols, i, quiet davant del nínxol, contemplarà com l'inhumen.

Alpí morirà assassinat l'octubre de 1961, abatut pels perdigons del metge olotí Josep Maria Puig Danés. La notícia arribarà fins a la Casa Civil del dictador, a Madrid, que el reclama com a trofeu, però l'Ajuntament els diu que no. De fet, el cap dissecat de l'Alpí presideix una sala del Consistori i el seu record és molt viu: l'animal protagonitza l'escut de la vila, compta amb una estàtua, ha inspirat una mascota i ha donat nom a la llar d'infants. Josep Vinyet li va dedicar la monografia «Alpí, germà cérvol» (2005).

Una altra bestiola robusta, la Ramona, quinze quilos de carpa, ha seguit l'exemple de l'Alpí i, quan se'n va anar a l'altre barri, també li van adobar el xassís al taxidermista. L'animaló dissecat es pot visitar al Restaurant de la Carpa, a Banyoles. Qui sap si enyora temps passats, quan era l'estrella indiscutible de la pesquera 10 de l'estany?... Allà, nedava ufanosa mentre un cartell animava a llançar-li cacauets amb clova i contribuir al seu sobrepès.

El cap dissecat de l'Alpí presideix una sala del consistori d'Alp i el seu record és molt viu: l'animal protagonitza l'escut de la vila

La Ramona continua batejant dins l'imaginari popular dels banyolins. El 2010, una seva rèplica va servir per promocionar la festa del Carnestoltes. I l'any passat, també li van dedicar unes llaunes de conserva fictícies. Afegim-hi que, des del 2015, l'estany acull cada setembre la Fira de la Ramona, dedicada a productes artesans, artístics i gastronòmics.

Si una carpa pot ser un dels símbols fantàstics de l'estany, una cigonya blanca pot convertir-se en l'emblema del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Aquest és el cas de la Guita, que va començar la seva peripècia el 1986, quan es va descobrir un ou de cigonya abandonat a dalt d'un campanar d'Albalat de Cinca. Uns biòlegs aragonesos el van covar en una incubadora i, el mes d'abril, quan va néixer el pollet, el van donar al parc natural.

Quan la Guita només tenia quatre dies, els ornitòlegs Jordi Sargatal Vicens i Bernat Garrigós el van anar a recollir i el van ajudar a refer-se amb una dieta adequada; malgrat això, l'ocell, que era un mascle, va viure el primer any a l'aviari del Zoo de Barcelona.

La Guita va tornar als aiguamolls el 22 de març del 1987 i la van rebre amb una festa multitudinària. Aquella seria la primera d'una sèrie de festes anuals de la cigonya, que coincidien amb el seu aniversari. Aquests actes també servien per potenciar la recuperació d'aquesta espècie a la comarca. Així, el 1996, quan la Guita va fer deu anys, es van posar deu nius de cigonya a deu campanars diferents.

La Guita va protagonitzar un conte infantil: «La cigonya Guita» (1993), escrit per Jordi Jané i il·lustrat per Ramon Pujol Boira. El complementava un CD de Toti Soler amb peces instrumentals i la cançó «Guita, Guitona».

Sens dubte, l'entusiasme generat per aquesta cigonya, que va morir el 2004, va ser fonamental per impulsar els programes de reintroducció que proposava Jordi Sargatal. Si no hi hagués aterrat la Guita, l'Alt Empordà no comptaria avui amb 125 parelles de cigonyes que hi nien tranquil·les i sense maldecaps.

Sebastià Roig
és escriptor.

>> La carpa Ramona.
A baix, Jordi Sargatal,
l'any 1987.

La Ramona, quinze quilos de carpa, ha seguit l'exemple de l'Alpí i, quan se'n va anar a l'altre barri, també li van adobar el xassís al taxidermista